

31. 3. 2005

ID: 32053

Smlouva o půjčce

Smluvené úroky sledují osud jistiny, proto dokud existuje nesplacený zůstatek jistiny, je možno nárokovat i dohodnutý úrok.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 518/2003-154, ze dne 25.9.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně R. S. spol. s r. o., zastoupené Mgr. J. K., advokátem, proti žalovaným 1) Ing. F. H., zastoupenému JUDr. J. H., advokátem, a 2) Z. F., zastoupenému Mgr. J. D., advokátem, o zaplacení 2 816 819,70 Kč, vedené u Okresního soudu v Písku sp. zn. 5 C 53/2000, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. října 2002 č. j. 5 Co 2121/2002 - 135, tak, že rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. října 2002 č. j. 5 Co 2121/2002 - 135, pokud jím byl ve výroku II. změněn rozsudek Okresního soudu v Písku ze dne 29. dubna 2002 č. j. 5 C 53/2000 - 102 tak, že ohledně částky 883 342,80 Kč, představující 16 % úrok za dobu od 21. 6. 1999 do 8. 10. 2002, se žaloba zamítá, a pokud jím bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení, jakož i rozsudek Okresního soudu v Písku ze dne 29. dubna 2002 č. j. 5 C 53/2000 - 102 ve výroku II., kterým byla žaloba na zaplacení částky 707 994,30 Kč zamítnuta, se zrušují, a věc se v tomto rozsahu vrací Okresnímu soudu v Písku k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Písku rozsudkem ze dne 29. dubna 2002 č. j. 5 C 53/2000 - 102 poté, co jeho předchozí rozsudek ze dne 20. července 2000 č. j. 5 C 53/2000 - 25, kterým uložil žalovaným zaplatit žalobkyni společně a nerozdílně 2 615 546,40 Kč s 12 % úrokem z prodlení ve výši 145 593, 20 Kč od 1. 2. 1999 do 5. 1. 2000 a s 12 % úrokem z prodlení od 6. 1. 2000 do zaplacení z částky 2 107 000 Kč, to vše do 3 dnů od právní moci rozsudku, byl zrušen rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 19. ledna 2001 č. j. 5 Co 2829/2000 - 67 a věc vrácena k dalšímu řízení soudu prvního stupně, a poté, co připustil změnu žaloby tak, že žalobce se domáhá zaplacení částky 1 260 000 Kč s 16 % úrokem do 28. 11. 2001 ve výši 1 023 186 Kč a 12% úrokem z prodlení ve výši 533 633,70 Kč, uložil žalovaným povinnost zaplatit žalobkyni společně a nerozdílně 2 108 825,40 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku, a pokud se žalobkyně domáhala zaplacení 707 994,30 Kč, návrh zamítl; zároveň rozhodl o nákladech řízení. Soud vyšel ze zjištění, že mezi žalobkyní jako věřitelem a žalovanými jako dlužníky došlo k uzavření smlouvy o půjčce dne 24. 11. 1998, podle níž měla žalobkyně vrátit dluh ve výši 4 000 000 Kč v dohodnutých splátkách, přičemž žalobkyni zbývá zaplatit 1 260 000 Kč. Podle čl. II. smlouvy se dlužníci zavázali vrátit půjčku věřiteli spolu s 16% úrokem ročně tak, že 500 000 Kč zaplatí do 31. 1. 1999, 500 000 Kč do 30. 3. 1999 a 3 000 000 Kč spolu s úroky do 20. 6. 1999. Soud dospěl výkladem obsahu smluvního ujednání k závěru, že sjednaný 16 % úrok končí dnem, kdy půjčka měla být zaplacená, tedy v návaznosti na jednotlivé splátky k 20. 6. 1999, a nikoliv jak požadovala žalobkyně po celou dobu trvání dluhu (podle žaloby do 28. 11. 2001). Na základě právního závěru, že smluvní úroky i úroky zákonné mohou být placeny vedle sebe, přiznal soud žalobkyni i úroky z prodlení.

Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 30. října 2002 č. j. 5 Co 2121/2002 - 135 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že výrokiem I. uložil žalovaným zaplatit žalobkyni společně a nerozdílně na jistině částku 1 170 000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku a ohledně

další požadované částky na jistinu 90 000 Kč žalobu zamítl; výrokem II. uložil žalovaným povinnost zaplatit žalobkyni společně a nerozdílně smluvní úrok 16 % za dobu od 24. 11. 1998 do 20. 6. 1999 v částce 312 785,40 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku a ohledně další žalobcem požadované částky na tomto úroku za dobu od 21. 6. 1999 do 8. 10. 2002 ve výši 883 342,80 Kč žalobu zamítl; výrokem III. uložil žalovaným zaplatit žalobkyni společně a nerozdílně 12% úrok z prodlení za dobu od 1. 2. 1999 do 17. 10. 2002 v částce 662 794,70 Kč a 12 % úrok z prodlení z částky 1 170 000 Kč od 18. 10. 2002 do zaplacení do tří dnů od právní moci rozsudku, a žalobu zamítl co do 12 % úroku z prodlení od 29. 11. 2001 do zaplacení z částky 1 300 000 Kč ve zbývajících částkách po odečtení přiznaných částek; ve výroku o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Žalobu co do částky 90 000 Kč na požadované jistinu zamítl, protože ke dni vyhlášení rozsudku činila pohledávka na nezaplacené jistinu již jen 1 170 000 Kč. Se soudem prvního stupně se shodl, že podle platné smlouvy o půjčce, uzavřené ve smyslu § 657 a násl. obč. zák., bylo mezi účastníky dohodnuto zaplacení 16 % úroku ročně společně s poslední splátkou dne 20. 6. 1999, proto zamítl žalobu ohledně požadovaného 16 % smluvního úroku za dobu od 21. 6. 1999 do 8. 10. 2002 ve výši 883 342,80 Kč. Stejně jako soud prvního stupně přiznal žalobkyni podle § 517 odst. 2 obč. zák. 12 % úrok z prodlení za dobu od 1. 2. 1999 do 28. 11. 2001 a podle přípuštěné změny návrhu v odvolacím řízení přiznal 12 % úrok z prodlení za další období od 29. 11. 2001 do 17. 10. 2002, celkem ve výši 662 794,70 Kč.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání, které směřuje proti výroku II., kterým bylo rozhodnuto o výši 16 % smluvního úroku, a dále proti výroku o nákladech odvolacího řízení. Nesouhlasí s právním názorem odvolacího soudu, že na smluvní úrok vznikl nárok pouze do 20. 6. 1999. Domnívá se, že předmětné smluvní ujednání o 16 % úroku nemůže být vykládáno tak, že věřiteli přináleží tento úrok pouze do data splatnosti jistiny uvedené ve smlouvě, ale že smluvené úroky musí sledovat osud jistiny, tedy dokud existuje nesplacený zůstatek jistiny, je možno nárokovat i dohodnutý úrok. Na podporu své domněnky poukazuje na obsah odvolání prvního žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 20. července 2000 č. j. 5 C 53/2000 - 25, v němž tento žalovaný připustil existenci nezaplaceného 16 % úroku od 29. 6. 1999 do 5. 2. 2000. Poukazuje, že ani druhý žalovaný neměl zpočátku řízení žádných námitek proti vyčíslení smluvního 16 % úroku i po 20. 6. 1999, když proti rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 20. července 2000 č. j. 5 C 53/2000 - 25 ani nepodal odvolání. Dovolatelka nesouhlasí zároveň s částí rozsudku odvolacího soudu, kterou bylo rozhodnuto, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Je přesvědčena, že měla-li v odvolacím řízení úspěch, nebyl důvod pro nepřiznání jejích nákladů odvolacího řízení. Dovolatelka navrhla, aby rozsudek odvolacího soudu byl v napadené části zrušen a věc vrácena v tomto rozsahu odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací projednal dovolání v souladu s body 1., 15., 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2001 (dále jen „o. s. ř.“).

Dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou (žalobkyní), řádně zastoupenou advokátem (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.), splňuje formální i obsahové znaky předepsané ustanovením § 241a odst. 1 o. s. ř. a vychází z dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Dovolatelka napadla rozsudek odvolacího soudu v rozsahu celého výroku II., jímž odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že uložil žalovaným povinnost zaplatit žalobkyni společně a nerozdílně smluvní úroky 16 % za dobu od 24. 11. 1998 do 20. 6. 1999 v částce 312 785,40 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku a ohledně další požadované částky na tomto úroku za dobu od 21. 6. 1999 do 8. 10. 2002 ve výši 883 342,80 Kč žalobu zamítl. Odvolací soud přitom co do částky 312 785,40 Kč potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, čímž tuto částku (stejně jako soud prvního

stupně) žalobkyni přiznal. Nejvyšší soud České republiky již v usnesení ze dne 30. října 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 3, ročník 1998, pod číslem 28, jakož i v dalších svých rozhodnutích formuloval a odůvodnil závěr, podle něž k podání dovolání je oprávněn (tzv. subjektivní přípustnost) pouze ten účastník, v jehož poměrech rozhodnutím odvolacího soudu nastala újma odstranitelná tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší. Uložení povinnosti žalovaným zaplatit žalobkyni 16 % úroky za dobu od 24. 11. 1998 do 20. 6. 1999, nenastala v poměrech žalobkyně rozhodnutím odvolacího soudu v rozsahu přiznaných úroků žádná újma. Z tohoto důvodu je v tomto rozsahu dovolání žalobkyně zjevně subjektivně nepřipustné, a Nejvyšší soud České republiky je jako takové podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. b) o. s. ř. v tomto rozsahu odmítl.

Dovolání proti zbývající části výroku II. rozsudku odvolacího soudu je přípustné (§ 236 odst. 1 o. s. ř.), neboť bylo podáno proti té části výroku pravomocného rozsudku odvolacího soudu, jíž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn (v neprospěch dovolatele) a dovolání je proto přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Takové vady řízení žalobkyně nenamítá a ani nebyly zjištěny.

Dovolací soud se proto dále zabýval uplatněným dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jímž je namítáno, že rozsudek odvolacího soudu v napadené části spočívá na nesprávném právním posouzení.

Nesprávným právním posouzením věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je pochybení soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, tedy případ, kdy byl skutkový stav posouzen podle jiného právního předpisu, než který měl být správně použit, nebo byl-li sice aplikován správně určený právní předpis, ale soud jej nesprávně interpretoval (vyložil nesprávné podmínky obecně vyjádřené v hypotéze právní normy a v důsledku toho nesprávně aplikoval vlastní pravidlo, stanovené dispozicí právní normy).

Nesprávné právní posouzení věci je způsobitelným dovolacím důvodem jen tehdy, jestliže právě na něm napadené rozhodnutí spočívalo, jinými slovy bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) přezkoumal rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích v žalobkyni napadeném rozsahu a v části, v níž je dovolání přípustné, a v souladu s § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že její dovolání je v této části důvodné.

Podle § 121 odst. 3 obč. zák. jsou příslušenstvím pohledávky úroky, úroky z prodlení, poplatky z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním.

Podle § 658 obč. zák. lze při peněžité půjčce dohodnout úroky.

Podle § 517 odst. 1 obč. zák. dlužník, který svůj dluh řádně a včas nesplní, je v prodlení. Podle odst. 2 tohoto ustanovení, jde-li o prodlení s plněním peněžitého dluhu, má věřitel právo požadovat od dlužníka vedle plnění úroky z prodlení, není-li podle tohoto zákona povinen platit poplatek z prodlení; výši úroků z prodlení a poplatku z prodlení stanoví prováděcí předpis.

Každý institut - úroky a úroky z prodlení má jinou funkci. Smluvní úroky představují odměnu za poskytnutou půjčku, zatímco úroky z prodlení jsou sankcí za nedodržení dohodnuté doby splatnosti.

Mohou existovat vedle sebe. Úroky z prodlení může věřitel po dlužníkovi požadovat i tehdy, když nebyly mezi věřitelem a dlužníkem sjednány (srov. rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 17. 3. 1972, sp. zn. 1 Cz 32/72, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1972, pod č. 53).

Podle § 34 obč. zák. právní úkon je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.

Podle § 35 odst. 2 obč. zák. je třeba právní úkony vyjádřené slovy vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.

Podle čl. II. smlouvy se dlužníci zavázali vrátit půjčku věřiteli spolu s 16% úrokem ročně tak, že 500 000 Kč zaplatí do 31. 1. 1999, 500 000 Kč do 30. 3. 1999 a 3 000 000 Kč spolu s úroky do 20. 6. 1999.

Podle jazykového, ale i logického výkladu sporného ustanovení smlouvy o půjčce ohledně sjednání 16 % úroku je třeba v souladu s citovanými ustanoveními dojít k závěru, že účastníci si sjednali v tomto inkriminovaném ustanovení smlouvy pouze splatnost půjčky, nikoliv dobu placení smluvních úroků. Pokud by tak účastníci měli na mysli, muselo by uvedené ustanovení smlouvy obsahovat dvě data, tedy mimo dohodnuté doby splatnosti půjčky i další datum, do kterého mají být 16 % úroky zaplacený. Písemný jazykový projev v čl. II. smlouvy nebyl zjevně v rozporu ani s vůlí účastníků při uzavírání smlouvy, když je odůvodněné přisvědčit dovolací námitce žalobkyně, jestliže i první žalovaný připustil sjednání 16 % úroku tím, že v odvolání proti rozsudku Okresního soud v Písku ze dne 20. července 2000 č. j. 5 C 53/2000 - 25 uvedl předpoklad existence nezaplaceného 16 % úroku od 29. 6. 1999 do 5. 2. 2000, a jestliže ani druhý žalovaný neměl zpočátku řízení žádných námitek proti vyčíslení smluvního 16 % úroku i po 20. 6. 1999, když proti rozsudku Okresního soud v Písku ze dne 20. července 2000 č. j. 5 C 53/2000 - 25 ani nepodal odvolání. Teprve v dalším řízení oba žalovaní v rozporu s předešlými stanovisky namítali, že si nesjednali 16 % úrok i po datu 20. 6. 1999. Dovolací soud přisvědčil i názoru žalobkyně, že smluvené úroky sledují osud jistiny, proto dokud existuje nesplacený zůstatek jistiny, je možno nárokovat i dohodnutý úrok. Úrok je úplata za užívání půjčené jistiny. Úroky jsou splatné v termínech dohodnutých stranami nebo nejpozději spolu s jistinou (srov. Občanský zákoník - komentář, Jehlička, Švestka, Škárová a kol., 8. vydání, r. 2003, str.875). Jestliže dovolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že v dané věci sjednaný 16 % úrok končí dnem, kdy půjčka měla být zaplacená, tedy v návaznosti na jednotlivé splátky k 20. 6. 1999, je takový výklad předmětného ustanovení smlouvy o půjčce a následný právní závěr nesprávný, a je pochybením soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav.

Dovolací důvod žalobkyně, který vycházel z argumentu nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., byl tudíž uplatněn důvodně.

Protože nebylo možno dospět k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je v jeho napadené části správné, Nejvyšší soud České republiky podle § 243b odst. 2 o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu v tomto rozsahu zrušil. Protože důvody, pro které byla napadená část rozsudku odvolacího soudu zrušena, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud v tomto rozsahu i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil v uvedeném rozsahu tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud upozorňuje na zřejmou nesprávnost v rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 29. dubna 2002 č. j. 5 C 53/2000 - 102, spočívající v nesprávném výpočtu částky ve výroku I. a II., kdy soud oproti svému právnímu závěru, že 16 % smluvní úrok náleží žalobkyni jen do 20. 6. 1999, vypočetl tento smluvní úrok až do 22. 6. 1999.

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)